

РЕШЕНИЕ

13.02. 2015ел

КАРАР

№ 9

Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авылжирлеге муниципаль берәмлегенең муниципаль хокукый актлары системасы турындагы нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациясендә жирле нзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндегә 131-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы нигезендә, гражданның аларның хокукларына һәм иреклеренә кагылышлы муниципаль хокукый актларны житкерә ечен, Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге Советы Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге Уставы нигезендә муниципаль хокукый актларны гражданның житкерә

Карар:

1. Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге муниципаль берәмлегенең муниципаль хокукый актлары системасы турында Нигезләмәне раслау (1 нче кушымта)
2. Елеге карарны Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының ресми сайтында урнаштырырга <http://vysokaya-gora.tatarstan.ru/>, <http://pravo.tatarstan.ru/>
3. Елеге карар ресми басылып чыкканнан соң 10 кәң эчендә нз кәченә керә.

Әлдермеш Башлыгы
авыл жирлеге башлыгы

Т.С.Сабилов

ЭШ
муниципаль хокукый актлар системасы турында
муниципаль берәмлек "Әлдермеш авыл
жирлеге" Биектау муниципаль районы авыл
жирлекләре

I кисәк.

ГОМУМИ НИГЕЗЛӘМӘЛӘР

1.1. Өлеге нигезләмә Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районының Әлдермеш авыл жирлеге муниципаль берәмлегендә муниципаль хокукый актлар системасын, (алга таба-авыл жирлеге) муниципаль хокукый актлар төрлерен, аларны эшлән, кабул итн (бастырып чыгару), ресми аңлатма бирн һәм нз кәченә керн төртибән, шулай ук муниципаль хокукый актларга куела торган таләпләрне һәм экспертиза нткөрнне билгели.

1.2. Өлеге нигезләмәнен хокукый нигезе-Россия Федерациясе Конституциясе, «Россия Федерациясендә жирле нзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» Федераль закон, Россия Федерациясенә башка федераль законнары һәм норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, шулай ук Татарстан Республикасы Биектау муниципаль районы Әлдермеш авыл жирлеге муниципаль берәмлеге Уставы.

1.3. Өлеге Нигезләмәдә тнбәндеге төшенчәләр кулланыла.:

1) муниципаль хокукый акт-жирле өһемияттәге мәсьәләләр буенча яисә жирле нзидарә органнарына федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән тапшырылган аерым дәнләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча, муниципаль берәмлек халкы турыдан-туры жирле нзидарә органы һәм (яисә) жирле нзидарәнен вазыйфаи заты тарафыннан кабул ителгән, жирлек территориясендә гомуми межбнри, межбнри нтеләргә тиешле, гомуми межбнри булган яисә индивидуаль характерга ия, жирле нзидарә органнарына тапшырылган аерым дәнләт вәкаләтләрен гамәлгә ашыру мәсьәләләре буенча жирлек территориясендә;

2) муниципаль норматив хокукый акт – жәмәгать мәнәсәбетләренә билгеле бер төрән жайга салуга берничә тапкыр кулланыла торган һәм берничә тапкыр кулланыла торган нз-нзәнә тоту кагыйдәләрен (хокук нормаларын) билгели торган, нзгәртә яисә юкка чыгара торган муниципаль хокукый акт.;

3) муниципаль индивидуаль (норматив булмаган) хокукый акт – жирле нзидарәнен конкрет карарга исәпленгән һәм конкрет затка адресланган индивидуаль кнрсәтмәнен нз әченә алган хокук куллану акты;

4) жирле нзидарә органнарының хокук куллану эшчәнлегә - жирле нзидарә

органнарының һәм жирле һиздаренең вазыйфаи затларының норматив хокукый актлары нигезенде конкрет месъелелерне, эшлерне карау һәм аларны карау

нәтижеләре буенча зат яисә аларга адресланган затлар җечен мөҗбүри булган муниципаль индивидуаль хокукий актларны кабул итн (бастырып чыгару) буенча законнар белән җайга салынган эшчәнлегә.

5) муниципаль норматив хокукий актларга рәсми аңлатма бирн - вәкаләтле органнар эшчәнлегә, аларны гамәлгә ашыру барышында муниципаль норматив хокукий актларның хокукий нормасының мөгънәсен һәм әчтәлеген билгеләнгә юнәлдерелгән;

б) юридик техника кагыйдәләре - хокукий актларны эшләгәндә, бәян иткәндә, рәсмиләштергәндә кулланыла торган алымнар, кабул итнләр җыелмасы.

II КИСӘК.

МУНИЦИПАЛЬ ХОКУКИЙ АКТЛАР ТӨРЛӨРЕ

2.1. Муниципаль хокукий актлар системасына керә:

- 1) муниципаль берәмлек уставы;
- 2) җирле референдумда, гражданнар җыенында кабул ителгән хокукий актлар;
- 3) авыл җирлегә Советы карарлары;
- 4) муниципаль берәмлек башлыгы карарлары һәм боерыклары;
- 5) җирле нзидарә органнарының гамәлдәгә законнар һәм муниципаль берәмлек уставы нигезендә бнтен актлары.

2.2. Муниципаль берәмлек уставы һәм җирле референдумда, гражданнар җыенында кабул ителгән хокукий актлар рәвешендә рәсмиләштерелгән карарлар муниципаль хокукий актлар системасында иң югары юридик кәч актлары булып тора, турыдан-туры гамәлдә була һәм җирлекнең бәтен территориясендә кулланыла.

Башка муниципаль хокукий актлар муниципаль берәмлек Уставына һәм җирле референдумда, гражданнар җыенында кабул ителгән хокукий актларга каршы килмәскә тиеш.

2.3. Муниципаль хокукий актлар, аларның әчтәлегенә бәйле рәвештә, норматив хокукий актлар белән дә, индивидуаль характердагы актлар белән дә булырга мөмкин.

Федераль законнар һәм Татарстан Республикасы Законы нигезендә җирле референдумда, гражданнар җыенында җирле җәмһияттәгә мөсьәләләр буенча муниципаль берәмлек халкының турыдан-туры ихтыярын белдерн карар рәвешендә кабул ителә.

2.4. Әлдермеш авыл җирлегә Советы (алга таба авыл җирлегә Советы), федераль законнар, федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы нигезендә, җирлек территориясендә мөҗбүри нтәләргә тиешле кагыйдәләр, шулай ук Әлдермеш авыл җирлегә Советы эшчәнлеген оештыру мөсьәләләре буенча карарлар кабул итә.

2.5. Әлдермеш авыл җирлегә башлыгы муниципаль берәмлек уставы һәм җирлек Советы карарлары белән билгеләнгән вәкаләтләре чикләрендә җирлек Советы эшчәнлеген оештыру мөсьәләләре буенча карарлар һәм кнрсәтмәләр чыгара.

Жирлек башлыгы җелеге Нигезләмәнең 2.6 пунктында бәян ителгән мәсьәләләр буенча карарлар һәм күрсәтмәләр чыгара, әгәр жирлек башлыгы Башкарма комитет җиткәчсә булса.

2.6. Авыл жирлегә башлыгы федераль законнар, Татарстан Республикасы законнары, Муниципаль берәмлек уставы, жирлек Советының норматив хокукый актлары белән билгеләнгән һәм викалетләре чикләрендә федераль законнар һәм Татарстан Республикасы законнары белән жирле һиздарә органнарына тапшырылган аерым дәнләт викалетләрен гамәлгә ашыруга бәйлә мәсьәләләр һәм жирле җәмһияттәге мәсьәләләр буенча карарлар, шулай ук авыл жирлегә башкарма комитеты эшен оештыру мәсьәләләре буенча күрсәтмәләр чыгара.

Ш. кисәк

МУНИЦИПАЛЬ НОРМАТИВ ХОКУКЫЙ АКТЛАРНЫ ЭШЛӘН ҺӘМ КАБУЛ ИТН ТӨРТИБЕ

3.1. Жирле һиздарә органнарының һәм вазыйфаи затларының нормалар ижат итн эшчәнлегә стадияләре булып муниципаль норматив хокукый актны кабул итннең эзлекле этаплары тора, аларның һәркайсында нормалар ижат итн эшчәнлегенә мөстәкыйль бурычлары хәл ителә.

3.2. Норматив хокукый акт проектын жирле һиздарә органына рәсми рәвештә кертн хокукый инициатива дип таныла, ул жирле һиздарә органының аны карау һәм кабул итн яисә кире кагу бурычын һәм эченә ала.

3.3. Жирле һиздарә органнарының һәм вазыйфаи затларының норма ижат итн эшчәнлегенә тәп стадияләре булып тора:

1) муниципаль норматив хокукый актны эшләп буенча эшләргә планлаштыру;

2) муниципаль норматив хокукый акт проектын җезләп;

3) жирлекнең кызыксынган органнары һәм вазыйфаи затлары белән килештерн һәм муниципаль норматив хокукый актлар проектларына хокукый экспертиза;

4) муниципаль норматив хокукый акт проектын тиешле хокук чыгару органына кертн;

5) муниципаль норматив хокукый актны кабул итн (имзалау) ;

б) муниципаль норматив хокукый актны муниципаль берәмлек уставында билгеләнгән очракларда һәм төртиптә рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерн) ;

7) тиешле норматив хокукый акт белән билгеләнгән очракларда һәм төртиптә муниципаль норматив хокукый актка аңлатма бирн;

8) муниципаль норматив хокукый актларны системалаштыру һәм исәпкә алу.

3.4. Муниципаль норматив хокукый актларның бердәм системасын булдыру, нормалар ижат итн эшчәнлегендә хәбәрдарлыкны тәмин итн максатларында, жирлек территориясендә ижтимагый мөнәсәбәтләргә хокукый жайга салуның кабатлануына юл куймау максатыннан, жирле һиздарә органнарының һәм вазыйфаи затларының норма чыгару эшчәнлегә планлы нигездә гамәлгә ашырыла.

3.5. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын  зерлен планнары ин м ним һем трудоемкалы актлар проектларын эшленне кнзде тотта һем нормалар ижат итн эшченлеге планына кертелм ген проектларны тиешле муниципаль орган й клемесе буенча  зерленне т шереп калдырмый.

3.6. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын  зерлен планнары агымдагы (бер елдан да артык вакытка исепленген) һем перспективалы (биш елга кадер исепленген) булырга м мкин.

3.7. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын  зерлен планнары федераль һем республика закон чыгару һем башкарма хакимият органнарының норма чыгару эшченлеге программаларын һем планнарын исепк  алып формалаштырыла.

3.8. Муниципаль норматив хокукый актлар проектларын  зерлен, карау һем раслау тертибе тиешле муниципаль орган регламенты белен билгелен .

3.9. Муниципаль норматив хокукый актларны кертн, алдан карау, кабул итн, имзалау һем р сми бастырып чыгару (халыкка житкерн)  леге Нигезлеме талеплерен исепк  алып, муниципаль беремлек уставында һем (яис ) башка муниципаль норматив хокукый актларда каралган тертипте гамелге ашырыла.

3.9. Муниципаль хокукый актлар проектларын кертн тертибе, аларга кушып бирел  торган документлар исемлеге һем р веше жирле нзидаре органының яис  жирле нзидаренен вазыйфаи затының норматив хокукый акты белен билгелен , аларга карап тикшернг   леге проектлар кертел .

3.10. Нормалар ижат итн эшлере планына кертелген муниципаль хокукый актларны эшлен планда кнрсетелген жаваплы орган (структур бнлекче) яис  жирле нзидаренен вазыйфаи заты тарафыннан гамелге ашырыла.

3.11. Муниципаль норматив хокукый акт проектын муниципаль органга һем текьдим ителген проектны кабул итн векалетене керген вазыйфаи затка тапшырган очракта, гражданнын хокукый чыгару инициативасы тертибенде кнрсетелген затлар аны билгеленген тертипте карарга, кабул итерге яис  нигезле баш тартырга тиеш.

3.12. Муниципаль норматив хокукый акт проектынн Россия Федерациясе законнарына, Татарстан Республикасы законнарына, муниципаль беремлек Уставына һем юридик техникага туры килнен б ялен  чен хокукый акт кабул ителгенче (бастырып чыгарганчы) анын хокукый экспертизасы нткерел .

VI КИС К.

АЏЛАТМА

НОРМАТИВ ХОКУКЫЙ АКТ

6.1. Муниципаль норматив хокукый актка р сми аңлатма бирн анын мегънесен нзгерттерге тиеш тнгел. Хокукый нормаларны р сми аңлату актлары белен билгелен р хсет ителми.

6.2. Муниципаль норматив хокукый актларга р сми аңлатма бирн жирле нзидаре органнары яис  норматив хокукый актларны кабул иткен (чыгарган) жирле нзидаренен вазыйфаи затлары тарафыннан, шул ук формада, аңлатыла торган норматив хокукый актлар кабул ителген формада гамелге ашырыла.

6.3. Рәсми аңлатма бирн актлары мөстекыйль өһемияткә ия тнҗел һәм бары тик алар аңлаткан муниципаль норматив хокукый актлар белән генә кулланыла. Муниципаль норматив хокукый актларны нзгертн яисә юкка чыгару тиешле актларны рәсми аңлатуны юкка чыгаруны аңлата.

6.3. Муниципаль норматив хокукый актларга аңлатма бирн хокук чыгару инициативасы субъектлары запрослары буенча, шулай ук аларны чыгарган (кабул иткән) орган (вазыйфаи зат) инициативасы буенча гамәлгә ашырылырга мөмкин.

6.4. Муниципаль норматив хокукый актны рәсми аңлату төртибе, өлеге Нигезләмә нормаларын исәпкә алып, җирле нзидарәнең вәкиллекле органы тарафыннан кабул ителә торган хокукый акт белән билгеленә.

6.5. Муниципаль норматив хокукый актка рәсми аңлатма бирн хокукына ия булмаган оешмалар һәм затлар тарафыннан бирелә торган аңлатма бирн юридик кәчкә ия тнҗел.